

Brug for oprydning i uddannelsesjunglen

Der er for mange videregående uddannelser i Danmark, som har for høj dimittendledighed eller ikke fører til relevant beskæftigelse. Dansk Erhverv foreslår i dette notat en række løsninger. Målet er færre og bedre uddannelser.

Hovedresultater

- Der er mere end 800 uddannelsesudbud med mere end 5 dimittender i 2018 på de videregående uddannelser i Danmark. Den gennemsnitlige dimittendledighed er på 9,7 pct.
 - 45 pct. af uddannelsesuddbuddene har en overdimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere end gennemsnittet – hvilket Uddannelses- og Forskningsministeriet betegner som markant overledighed.
 - 28 pct. har en overdimittendledighed, der er mere end 5 procentpoint højere end gennemsnittet.
 - 101 uddannelsesudbud (12 pct.) har en dimittendledighed på 25 pct. eller mere.
 - Det er særligt blandt de mindste uddannelser, at en stor andel har overledighed.
- Universitetskandidater har den højeste dimittendledighed på 11,3 pct. Dimittender fra erhvervsakademier mv. har en dimittendledighed på 8,9 pct. og professionshøjskolerne har en dimittendledighed på 8,0 pct.
- Der findes uddannelser med høj dimittendledighed og høj beskæftigelse inden for såvel erhvervsakademier, professionshøjskoler og universiteter. På universiteterne har sundhedsvidenskab og samfundsvidenskab den laveste dimittendledighed – humaniora den højeste.
- Det er ikke nok at se på beskæftigelse, det er også væsentligt at se på relevant beskæftigelse. Blandt dimittender fra universiteterne i 2018 gælder:
 - 7,3 pct. modtog en dimittendløn svarede til medianlønnen for en dimittend med en kort videregående uddannelse (KVU).
 - 20 pct. af humanisterne arbejdede for en dimittendløn på KVU-niveau, mens det samme kun gælder for 5,3 pct. af kandidaterne fra sundhedsvidenskab.
 - 18,1 pct. af Roskilde Universitets dimittender arbejder til KVU-løn, det samme gælder for kun 2,5 pct. af DTU's dimittender.

Dansk erhverv mener

- Der er fortsat alt for mange uddannelser med høj dimittendledighed. Uddannelsesinstitutionerne skal gøres mere ansvarlige for at få deres dimittender i job. 20 pct. af uddannelsesmidlerne skal gøres beskæftigelsesafhængige.
- Det er ikke nok at få dimittender i job, de skal også have et job, der svarer til deres uddannelsesniveau. Dansk Erhverv mener, at uddannelserne skal være langt bedre til at følge deres dimittender. 5 pct. af uddannelsesmidlerne skal derfor afhænge af, om dimittenderne opnår relevant beskæftigelse.
- Der er for mange uddannelsesudbud i Danmark. Der er mange uddannelsesudbud, der er for små. Der er også for mange uddannelser med flere udbud, hvor alle udbud har for høj dimittendledighed. Dansk Erhverv mener, at der er behov for en central uddannelsesplanlægning i Danmark, hvor flere små uddannelser lægges sammen, og hvor uddannelser med høj ledighed lukkes helt. Besparelserne fra denne øvelse kan bruges til at skabe bedre uddannelsesudbud med fx flere undervisningstimer og mere feedback.

Indledning

Et dataudtræk fra Uddannelses- og Forskningsministeriet viser, at der er mere end 800 videregående uddannelsesudbud i Danmark¹. Det betyder, at der er mere end 800 uddannelsesudbud på tværs af 35 uddannelsesinstitutioner, hvor man kan blive optaget på en videregående uddannelse. Mange af uddannelsesinstitutionerne udbyder desuden samme uddannelse på campusser forskellige steder i landet.

Generelt er uddannelse en kæmpe gevinst for vores samfund. Unge, der tager en videregående uddannelse, får gode job og uddannelsen giver dem mange muligheder i livet. Uddannelse bidrager desuden til både innovation, livskvalitet, vækst og velfærd.

Der er dog også på en række områder problemer med beskæftigelsen, og områder hvor de studerende ansættes til en løn, der er lavere end deres uddannelsesniveau umiddelbart tilskrives.

I dette notat gennemgår vi de videregående uddannelser i Danmark for dimittendledighed og relevant beskæftigelse. Vi gennemgår dimittendledigheden inden for de forskellige uddannelseslængder og institutionstyper. Vi dykker særligt ned i de lange videregående uddannelser, da det er der problemerne med dimittendledighed er størst. Sidst i notatet findes et metodeafsnit.

For mange udbud med høj dimittendledighed – særligt små udbud

Den gennemsnitlige dimittendledighed på tværs af de ca. 800 videregående uddannelser er 9,7 pct.

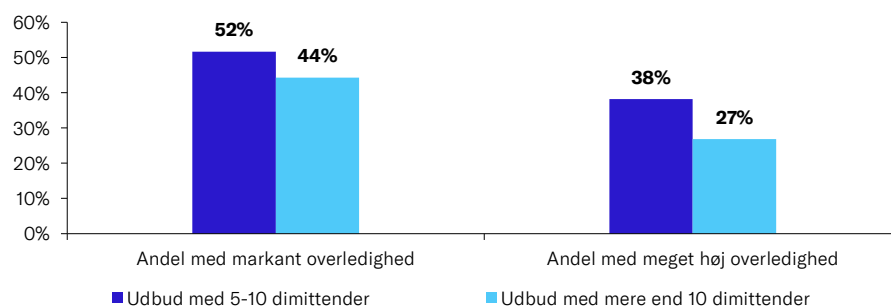
45 pct. af uddannelserne har en dimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere end gennemsnittet – hvilket er Uddannelses- og Forskningsministeriets grænse for markant overledighed². 28 pct. har en overdimmittendledighed, der er mere end 5 procentpoint højere end gennemsnittet. 12 pct. har en dimittendledighed på 25 pct. eller mere. Altså er der markant overledighed på lidt under halvdelen af alle videregående uddannelser og hvad der må betegnes som meget høj overledighed på knap hver tredje uddannelse.

Der er mange helt små uddannelser. I datasættet fra Uddannelses- og Forskningsministeriet er der knap 90 udbud, der havde 5-10 dimittender i 2018 (Ministeriet inkluderer ikke uddannelser med færre end 5 dimittender i deres datasæt – så det faktiske antal af små uddannelser er endnu større). Ud af de 90 har ca. halvdelen en markant overledighed, se figur 1. Figuren viser, at der er en større andel af de små end af de store uddannelser, som har både markant og meget høj overledighed.

¹ Data er baseret på dimittender fra 2018 og inkluderer kun uddannelser, hvor der var minimum 5 dimittender. Vi inkluderer desuden kun uddannelser, der ligger indenfor Uddannelses- og Forskningsministeriets ressortområde. Mere information findes i metodeafsnittet til sidst.

² Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriets modelbeskrivelse af den ledighedsbaserede dimensioneringsmodel: [Modelbeskrivelse – Uddannelses- og Forskningsministeriet \(ufm.dk\)](#)

Figur 1: **Andel af uddannelsesudbud med markant og meget høj overledighed**

Kilde: Dansk Erhverv pba. data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Note: Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender i 2018. Den gennemsnitlige dimittendledighed i 2018 var på 9,7 pct. Vi definerer markant hhv. meget høj overledighed som en dimittendledighed, der er mere end 2 hhv. 5 procentpoint højere end gennemsnittet.

I 2018 udgav Universitetsudvalget en rapport om de danske universitetsuddannelser. Rapporten viser, at uddannelser med færre end 20 studerende har et førsteårsfrafald på 30 pct., mens uddannelser med over 150 studerende kun har et frafald på 15 pct.³. Udvalget anbefalede, at: *"universiteterne i tæt samarbejde med Uddannelses- og Forskningsministeriet gennemfører et tværgående eftersyn af uddannelsesudbuddet med henblik på at skabe et mere overskueligt uddannelseslandskab."*

Når uddannelser har for høj ledighed, så dimensioneres de. Det vil sige, at der skal optages færre på uddannelsen. Det betyder desværre, at mange uddannelser bliver så små, at det svært at opretholde et godt studiemiljø.

Der er også en række eksempler på ens uddannelser, der udbydes på flere forskellige uddannelsesinstitutioner, og hvor alle udbud har meget høj ledighed. Fx kan man læse filosofi fem steder i Danmark. Uddannelserne har en dimittendledighed på mellem 21 og 52 pct., se bilag 1. Et andet eksempel er biologi, der kan læses fire steder med dimittendledighed fra 26 til 31 pct. Flere eksempler kan findes i bilag 1, som indeholder en liste over udbud med høj ledighed på flere udbudssteder.

Dansk Erhverv mener

Der er for mange små uddannelser, som har svært ved at sikre et godt studiemiljø og en god beskæftigelse. Dansk Erhverv anbefaler, at der laves en national plan for udbud af uddannelser med henblik på sammenlægninger, så der kan skabes færre men mere solide udbud. Sammenlægninger og udbud skal ses i sammenhæng med de regionale arbejdsmarkeder. Vi anerkender fuldt ud behovet for uddannelsespladser i hele landet, men det er nødvendigt at se det lokale udbud i sammenhæng med det lokale arbejdsmarked.

Der er desuden en række eksempler på uddannelser med høj ledighed på flere udbud. Dansk Erhverv anbefaler, at Uddannelses- og Forskningsministeriet sikrer et bedre samarbejde på tværs af uddannelsesinstitutionerne. Der skal uddannes færre på uddannelser med høj ledighed. Ministeriet bør lave en plan om lukning af udbud, så der er fx tre eller to solide udbud af filosofi i stedet for at nedskalere alle fem udbud eksisterende udbud. Dette er ikke en spareøvelse, derfor bør pengene geninvesteres, så der kan tilbydes fx flere undervisningstimer og mere feedback på uddannelserne.

³ Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2018: Universitetsuddannelser til fremtiden.

Dimittendledighed og dimittendløn fordelt på typen af uddannelsesinstitution

I afsnittene nedenfor gennemgår vi dimittendledigheden for uddannelserne indenfor hver type af uddannelsesinstitution.

Erhvervsakademierne, maskinmesterskolerne og maritime uddannelser

Erhvervsakademierne, maskinmesterskolerne og de maritime uddannelsesinstitutioner vist i tabellen nedenfor har generelt en god beskæftigelse for deres uddannelser, idet den gennemsnitlige dimittendledighed for dimittenderne fra 2018 er på 8,9 pct., hvilket er lidt under gennemsnittet for de videregående uddannelser (9,7 pct.).

Tabel 1: **Antal udbud med hhv. overledighed, gennemsnitlig ledighed og lav ledighed på erhvervsakademierne, maskinmesterskolerne og de maritime uddannelser**

Institution	Overledighed	Gennemsnitlig ledighed	Lav ledighed	Overledighed, andel
Erhvervsakademi Dania	7	4	3	50%
Erhvervsakademi MidtVest	6	1	6	46%
Erhvervsakademi SydVest	9	2	4	60%
Erhvervsakademi Aarhus	9	8	7	38%
Erhvervsakademiet Copenhagen Business Academy	3	6	8	18%
Fredericia Maskinmesterskole	0	0	2	0%
IBA Erhvervsakademi Kolding	3	3	2	38%
Københavns Erhvervsakademi (KEA)	3	6	10	16%
Marstal Navigationsskole	0	0	1	0%
MARTEC - Maritime and Polytechnic University College	0	0	3	0%
Maskinmesterskolen København	0	0	2	0%
Svendborg International Maritime Academy, SIMAC	0	0	5	0%
Zealand Sjællands Erhvervsakademi	5	7	9	24%
Aarhus Maskinmesterskole	0	1	1	0%
I alt	45	38	63	31%

Kilde: Dansk Erhverv pba. data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Note: Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender i 2018. Vi definerer overledighed hhv. lav ledighed som en dimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere hhv. lavere end gennemsnittet.

Tabellen ovenfor viser, at 31 pct. af uddannelserne har en markant overdimittendledighed, mens 69 pct. har en gennemsnitlig eller bedre beskæftigelse for dimittender. Den gennemsnitlige medianløn for dimittender på disse institutioner er 31.400 kr. om måneden.

Professionshøjskolerne og journalisthøjskolen

Professionshøjskolerne er de videregående uddannelser, der har den bedste beskæftigelse. Generelt er dimittendledigheden 8 pct. for uddannelsesinstitutionerne i tabellen nedenfor. Der er egentlig mangel på en række velfærdsuddannelser så som sygeplejerske, der har en dimittendledighed på 1 pct.

Den gennemsnitlige medianløn for dimittender fra disse professionshøjskolerne og journalisthøjskolen er 33.600 kr. om måneden.

Tabel 2: **Antal udbud med hhv. overledighed, gennemsnitlig ledighed og lav ledighed på Professionshøjskolerne og journalisthøjskolen**

Institution	Overledighed	Gennemsnitlig ledighed	Lav ledighed	Overledighed, andel
Københavns Professionshøjskole	6	4	12	27%
Professionshøjskolen Absalon	3	2	5	30%
Professionshøjskolen UC Syddanmark	6	0	8	43%
Professionshøjskolen University College Nordjylland	12	9	12	36%
Professionshøjskolen VIA University College	13	6	11	43%
UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole	14	11	13	37%
Danmarks Medie- og journalisthøjskole	3	3	0	50%
I alt	57	35	61	37%

Kilde: Dansk Erhverv pba. data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Note: Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender i 2018. Vi definerer overledighed hhv. lav ledighed som en dimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere hhv. lavere end gennemsnittet.

Vi bemærker, at der er stor forskel på uddannelsesudbuddet på de forskellige professionshøjskoler, hvor fx UCL både er et erhvervsakademi og en professionshøjskole, hvor erhvervsakademiuddannelserne er primært privatrettede, så er professionshøjskolerne primært offentligt rettede.

Universiteterne og arkitekt- og designskolerne

Gruppen bestående af universiteterne samt arkitekt- og designskolerne har samlet set en højere dimittendledighed end de øvrige uddannelsesinstitutioner med en gennemsnitlig ledighed på 11,3 pct. Der er dog store variationer. Mens enkelte uddannelser har dimittendledigheder på over 50 pct., så er der også mange uddannelser med en dimittendledighed på 0 pct., hvilket tyder på egentlig mangel på arbejdskraft.

Den gennemsnitlige medianløn for en dimittend er høj på 37.600 kr. om måneden.

Tabel 3: **Antal udbud med hhv. overledighed, gennemsnitlig ledighed og lav ledighed Universiteterne og arkitekt- og designskolerne**

Institution	Overledighed	Gennemsnitlig ledighed	Lav ledighed	Overledighed, andel
Arkitektskolen Aarhus	0	1	0	0%
Copenhagen Business School - Handelshøjskolen	7	3	10	35%
Danmarks Tekniske Universitet	5	7	33	11%
Designskolen Kolding	1	0	0	100%
Det Kongelige Danske Kunstakademis Skoler for Arkitektur, Design og Konservering	3	0	0	100%
IT-Universitetet i København	2	0	2	50%
Københavns Universitet	48	13	34	51%
Roskilde Universitet	25	5	4	74%
Syddansk Universitet	44	9	33	51%
Aalborg Universitet	63	8	38	58%
Aarhus Universitet	64	14	34	57%
I alt	262	60	188	51%

Kilde: Dansk Erhverv pba. data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Note: Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender i 2018. Vi definerer overledighed hhv. lav ledighed som en dimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere hhv. lavere end gennemsnittet.

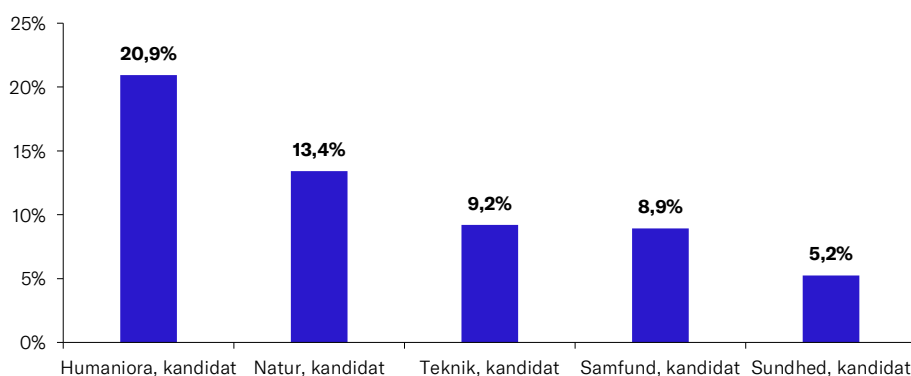
Igen bemærker vi, at der er meget stor forskel på de forskellige uddannelsesinstitutioner, hvor fx Danmarks Tekniske Universitet primært er på det tekniske og naturvidenskabelige område, mens fx Københavns Universitet har et meget omfattende udbud af meget forskellige uddannelses typer.

Dimittendledighed og dimittendløn fordelt på uddannelsesområde for de lange videregående uddannelser

De lange videregående uddannelser er den største gruppe af videregående uddannelser. De har som fremlagt også de største problemer med dimittendledighed. De følgende afsnit handler derfor særskilt om lange videregående uddannelser⁴.

Der er stor forskel på, hvordan dimittendledigheden fordeler sig på de lange videregående uddannelser. Mens dimittendledigheden er på 20,9 pct. for humanister, er den fx kun 5,2 pct. for dimittender fra sundhedsvidenskab, se figur 2.

Figur 2: **Dimittendledighed fordelt på uddannelsesområde for lange videregående uddannelser**

Kilde: Dansk Erhverv pba. af data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Note: Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender i 2018.

I afsnittene nedenfor gennemgår vi dimittendledigheden for uddannelserne indenfor hvert uddannelsesområde.

Humaniora

Ledigheden er fortsat meget høj på humaniora. Der er 145 udbud af humanistiske kandidatuddannelser, og 120 har markant overdimmendledighed. De har en gennemsnitlig dimittendledighed på 20,9 pct. Der er dog også humanistiske uddannelser med god beskæftigelse, og 15 humanistiske uddannelser har en dimittendledighed, der er minimum 2 procentpoint lavere end gennemsnittet.

Den gennemsnitlige medianløn for humanistdimittender er 35.000 kr. om måneden. Der blev uddannet godt 5.200 humanistiske kandidater i 2018.

⁴ Når vi i dette afsnit nævner antal uddannelser og dimittender i 2018 fra de forskellige uddannelsesområder, er der, jf. metodeafsnittet, kun inkluderet uddannelser med minimum 5 dimittender i 2018. Det faktiske antal uddannelser og dimittender kan derfor være større.

Tabel 4: **Antal udbud med hhv. overledighed, gennemsnitlig ledighed og lav ledighed på lange videregående uddannelser indenfor humaniora**

Institution	Overledighed	Gennemsnitlig ledighed	Lav ledighed	Overledighed, andel
Copenhagen Business School - Handelshøjskolen	1	2	0	33%
Designskolen Kolding	1	0	0	100%
Det Kongelige Danske Kunstakademis Skoler for Arkitektur, Design og Konservering	2	0	0	100%
Københavns Universitet	28	2	7	76%
Roskilde Universitet	9	1	0	90%
Syddansk Universitet	20	1	3	83%
Aalborg Universitet	16	1	2	84%
Aarhus Universitet	43	3	3	88%
I alt	120	10	15	83%

Kilde: Dansk Erhverv pba. data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Note: Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender i 2018. Vi definerer overledighed hhv. lav ledighed som en dimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere hhv. lavere end gennemsnittet.

Naturvidenskab

Ledigheden er også høj for naturvidenskabelige kandidater med en gennemsnitlig dimittendledighed på 13,4 pct. 46 ud af de 90 naturvidenskabelige uddannelser har markant overdimmendledighed på mindst to procentpoint over gennemsnittet. En række af uddannelserne har dog en god beskæftigelse, da 31 uddannelser har en dimittendledighed, der er mindst 2 procentpoint lavere end gennemsnittet.

Den gennemsnitlige medianløn for dimittender fra de naturvidenskabelige uddannelser er 36.700 kr. om måneden. Der blev uddannet knap 2.900 naturvidenskabelige kandidater i 2018.

Tabel 5: **Antal udbud med hhv. overledighed, gennemsnitlig ledighed og lav ledighed på lange videregående uddannelser indenfor naturvidenskab**

Institution	Overledighed	Gennemsnitlig ledighed	Lav ledighed	Overledighed, andel
IT-Universitetet i København	2	0	2	50%
Københavns Universitet	14	6	14	41%
Roskilde Universitet	3	1	2	50%
Syddansk Universitet	7	1	4	58%
Aalborg Universitet	8	2	3	62%
Aarhus Universitet	12	3	6	57%
I alt	46	13	31	51%

Kilde: Dansk Erhverv pba. data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Note: Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender i 2018. Vi definerer overledighed hhv. lav ledighed som en dimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere hhv. lavere end gennemsnittet.

Teknisk videnskab

Dimittendledigheden for teknisk videnskab er på 9,2 pct. og er dermed en smule bedre end gennemsnittet for videregående uddannelser. Der er 105 tekniske, lange videregående uddannelser. Af dem har 37 en markant overledighed på mindst 2 procentpoint. En række tekniske uddannelser har rigtig god beskæftigelse, idet 55 uddannelser har en dimittendledighed, der er mindst 2 procentpoint lavere end gennemsnittet.

Den gennemsnitlige medianløn for dimittender fra de tekniske uddannelser er 38.900 kr. om måneden. Der blev uddannet ca. 3.400 tekniske kandidater i 2018.

Tabel 6: **Antal udbud med hhv. overledighed, gennemsnitlig ledighed og lav ledighed på lange videregående uddannelser indenfor teknisk videnskab**

Institution	Overledighed	Gennemsnitlig ledighed	Lav ledighed	Overledighed, andel
Arkitektskolen Aarhus	0	1	0	0%
Danmarks Tekniske Universitet	3	6	19	11%
Det Kongelige Danske Kunstakademis Skoler for Arkitektur, Design og Konservering	1	0	0	100%
Syddansk Universitet	6	1	9	38%
Aalborg Universitet	26	4	22	50%
Aarhus Universitet	1	1	5	14%
I alt	37	13	55	35%

Kilde: Dansk Erhverv pba. data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Note: Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender i 2018. Vi definerer overledighed hhv. lav ledighed som en dimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere hhv. lavere end gennemsnittet.

Samfundsvidenskab

Den gennemsnitlige dimittendledighed for samfundsvidenskabelige kandidater er 8,9 pct. Dermed har de en anelse bedre beskæftigelse end de tekniske kandidater. 44 ud af 86 samfundsvidenskabelige uddannelser har en markant overdimittendledighed på mindst 2 procentpoint. 31 samfundsvidenskabelige uddannelser har en beskæftigelse, der er mindst 2 procentpoint lavere end gennemsnittet.

Den gennemsnitlige medianløn for dimittenderne fra de samfundsvidenskabelige uddannelser er 37.900 kr. om måneden. Der blev uddannet godt 9.200 samfundsvidenskabelige kandidater i 2018.

Tabel 7: **Antal udbud med hhv. overledighed, gennemsnitlig ledighed og lav ledighed på lange videregående uddannelser indenfor samfundsvidenskab**

Institution	Overledighed	Gennemsnitlig ledighed	Lav ledighed	Overledighed, andel
Copenhagen Business School - Handelshøjskolen	6	1	10	35%
Københavns Universitet	2	2	5	22%
Roskilde Universitet	12	3	2	71%
Syddansk Universitet	8	2	3	62%
Aalborg Universitet	10	1	4	67%
Aarhus Universitet	6	2	7	40%
I alt	44	11	31	51%

Kilde: Dansk Erhverv pba. data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Note: Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender i 2018. Vi definerer overledighed hhv. lav ledighed som en dimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere hhv. lavere end gennemsnittet.

Sundhedsvidenskab

Den gennemsnitlige dimittendledighed for sundhedsvidenskabelige kandidater er 5,2 pct. Dermed har de sundhedsvidenskabelige kandidater den bedste beskæftigelse. Det er dog også det klart mest regulerede hovedområde, og den offentlige sektor er den helt primære beskæftigelse.

Den gennemsnitlige medianløn for dimittenderne fra de sundhedsvidenskabelige uddannelser er 39.300 kr. om måneden. Der blev uddannet knap 2.600 sundhedsvidenskabelige kandidater i 2018.

Tabel 8: **Antal udbud med hhv. overledighed, gennemsnitlig ledighed og lav ledighed på lange videregående uddannelser indenfor sundhedsvidenskab**

Institution	Antal med overledighed	Antal med gennemsnitlig ledighed	Antal med lav ledighed	Andel med overledighed
Københavns Universitet	3	3	7	23%
Roskilde Universitet*	1	0	0	100%
Syddansk Universitet	0	2	7	0%
Aalborg Universitet	2	0	1	67%
Aarhus Universitet	2	1	4	29%
I alt	8	6	19	24%

Kilde: Dansk Erhverv pba. data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Note: Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender i 2018. Vi definerer overledighed hhv. lav ledighed som en dimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere hhv. lavere end gennemsnittet.

*Der er kun én uddannelse på Roskilde Universitet, som ligger under sundhedsvidenskab. Det drejer sig om uddannelsen Medicinalbiologi, som havde 27 dimittender i 2018.

Dansk Erhverv mener

Der er fortsat ubalance mellem udbud og efterspørgsel på de videregående uddannelser. Dette gælder ikke kun for enkelte fagligheder eller niveauer. Indenfor såvel erhvervsakademier, professionshøjskoler samt på de lange videregående uddannelser findes der eksempler på uddannelser med mangel på

arbejdskraft og uddannelser med overledighed. På universiteterne kan dimittendledighed heller ikke på nogen måde reduceres til et spørgsmål om humaniora. Der er også problemer med ledighed på de øvrige hovedområder.

I 2015 blev den såkaldte ledighedsbaserede dimensionering indført. Den betyder, at uddannelser med høj ledighed får skåret i antallet af pladser. Den ledighedsbaserede dimensionering har betydet, at der er positive forskydninger i gang, og vi kan endnu ikke se den fulde effekt af ordningen. Vi kan dog heller ikke blot vente på, at dimensioneringen slår fuldt igennem. Der er i dag alt for mange unge mennesker, der kommer ud på arbejdsmarkedet med et eksamensbevis fra en uddannelse, der er begrænset efterspørgsel efter.

Dansk Erhverv mener derfor, at det er nødvendigt at ansvarliggøre de videregående uddannelser, så de i højere grad fokuserer på at få deres dimittender i job. I dag får uddannelserne en basisbevilling på 25 pct. af deres studentertaxameter. Denne basisbevilling får de uanset om de optager flere eller færre studerende – eller om disse kommer i relevant beskæftigelse.

Dansk Erhverv mener, at denne basisbevilling skal omlægges, så den sikrer fokus på relevant beskæftigelse. Konkret skal den nuværende basisbevilling på 25 pct. af undervisningstaksten omlægges til beskæftigelsestakst. Hvor de 20 pct. gives efter beskæftigelse og de 5 pct. gives efter relevans jf. næste afsnit.

Der findes allerede i dag et beskæftigelsestilskud, men det udgør kun ca. 4 pct. af uddannelsesbevillingerne. Det fulde beløb opnås, hvis de nyuddannede har en beskæftigelsesgrad på niveau eller højere end den generelle beskæftigelse. Hvis de nyuddannedes beskæftigelsesgrad ligger lavere, reduceres beløbet gradvist, indtil de nyuddannede i gennemsnit har en beskæftigelsesgrad, som ligger 25 procentpoint under måltallet, hvor beskæftigelsestilskuddet bortfalder.

I dag er det svært for de videregående uddannelser at oprette nye uddannelsespladser på områder, hvor der er mangel på arbejdskraft, da de grundet grundtilskuddet kun får 75 pct. taxameter for nye uddannelsespladser. En omlægning fra grundtilskud til beskæftigelsestilskud vil gøre det langt lettere at oprette uddannelser på de områder, hvor der er mangel på arbejdsmarkedet.

Beskæftigelse er ikke det samme som relevant beskæftigelse

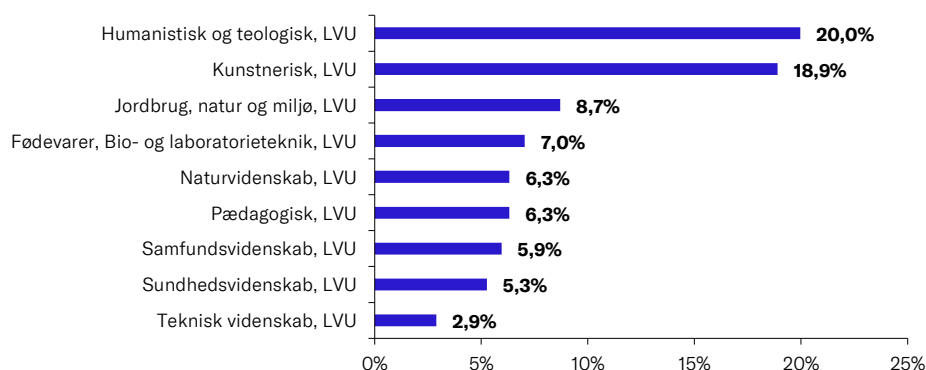
Tager man en universitetsuddannelse, må det også forventes at man udfører arbejde på akademisk niveau. Ved hjælp af lønregistret på Danmarks Statistiks forskerordning har Dansk Erhverv derfor undersøgt dimittenderne fra 2018's dimittendløn.

Data viser, at 7,3 pct. af dimittenderne med lange videregående uddannelser fra universiteterne har en dimittendløn, der er lavere end medianlønnen for dimittender fra korte videregående uddannelser. Det er en indikation på, at deres arbejde ikke matcher deres uddannelsesniveau.

Der er stor forskel hovedområderne. Teknisk videnskab på Aarhus Universitet har fx kun 0,4 pct. der arbejder på det lønniveau, mens 28,1 pct. af kandidaterne på humaniora på Roskilde Universitet arbejder for en løn svarende til KVVU-niveau (niveauet for dimittender fra en kort videregående uddannelse).

Inden for hovedområderne er det i gruppen "Humanistisk og teologisk", at flest dimittender arbejder for en løn på KVVU-niveau, nemlig hele 20 pct. Det samme gælder for 6,3 pct. af naturvidenskabelige dimittender, 5,9 pct. af samfundsvidenskabelige dimittender, 5,3 pct. af de sundhedsvidenskabelige dimittender og 2,9 pct. af de tekniske dimittender, se figur 3.

Figur 3: **Andel dimittender med lavere dimittendløn end medianlønnen for dimittender med en kort videregående uddannelse**

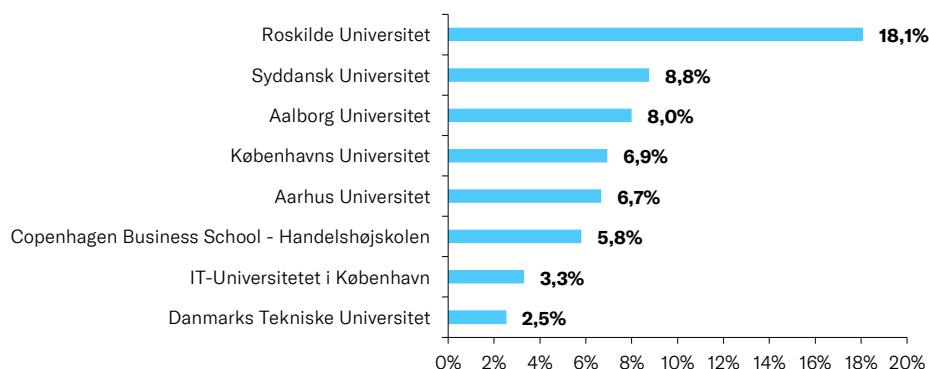

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks lønregister (LONN).

Note: Vi har defineret dimittendlønnen som standardberegnet månedsførtjeneste et år efter fuldført uddannelse.

Der er også stor forskel universiteterne imellem. ITU og DTU, der primært har tekniske uddannelser, har en lav andel dimittender med KVVU-løn. CBS, der primært har erhvervsrettede samfundsvidenskabelige og humanistiske uddannelser, har også få dimittender på KVVU-løn. De øvrige universiteter har et bredere udsnit af fagligheder. Særligt Roskilde Universitet skiller sig ud med en andel med KVVU-løn på hele 18,1 pct., se figur 4.

Figur 4: **Andel dimittender med lavere dimittendløn end medianlønnen for dimittender med en kort videregående uddannelse**

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistiks lønregister (LONN).

Note: Vi har defineret dimittendlønnen som standardberegnet månedsførtjeneste et år efter fuldført uddannelse.

Da vi ser på dimittender fra 2018, har det ikke været muligt at følge lønnen på længere sigt. Der kan derfor være tale om, at lønnen retter sig i løbet af nogle år. Dansk Erhverv så gerne, at der var langt bedre data på dimittenders beskæftigelsesniveau, så der kunne laves mere præcise analyser af vores uddannelsessystem.

Dansk Erhverv mener

Dansk Erhverv mener, at det ikke er nok at se på, om dimittender kommer i beskæftigelse eller ej, der skal også ses på relevant beskæftigelse. Data tyder på, at der er en række dimittender, der ikke lykkedes med at komme i relevant beskæftigelse. De ender derfor med at tage job, der ikke svarer til deres uddannelsesniveau. Det er ikke hensigtsmæssig brug af hverken den enkeltes eller samfundets ressourcer, at uddanne akademikere til at varetage job, der ikke kræver en akademisk uddannelse. Det samme kan siges, hvis man med en erhvervsakademiuddannelse arbejder som ufaglært.

Dansk Erhverv mener derfor, at 5 pct. af taxameteret til de videregående uddannelser skal gøres afhængig af om dimittenderne kommer i relevant beskæftigelse. Dette kræver, at der bliver langt bedre data på de studerendes videre vej på arbejdsmarkedet.

Der er i dag meget dårlige data på dimittendernes beskæftigelsesniveau. Danmarks Statistik laver såkaldte DISCO-koder over beskæftigelse, men deres kvalitet er desværre meget tvivlsom. Der bør derfor laves langt bedre data, så uddannelsesinstitutionerne og de studerende får bedre indblik i de karrieremuligheder den enkelte uddannelse giver. På baggrund af disse nye data skal uddannelserne tildeles fem pct. af deres uddannelsestilskud.

Metode

Population

Analysen omfatter personer, som har gennemført en videregående uddannelse i 2018.*

*Dog kun videregående uddannelser, der falder indenfor Uddannelses- og Forskningsministeriets ressortområde. Dermed er en række andre videregående uddannelsesinstitutioner ikke inkluderet her. Det gælder fx Politiskolen, Forsvarets officerskoler, musikkonservatorierne mv.

Dimittendledighed

Data for dimittendledighed kommer fra Uddannelses- og Forskningsministeriet. Dimittendledigheden er kun beregnet for uddannelser, hvor der er minimum 5 dimittender i 2018.

Dimittendledigheden er defineret af Uddannelses- og Forskningsministeriet som den gennemsnitlige ledighedsgrad i perioden 4.-7. kvartal efter fuldført uddannelse. Ledighedsgraden udtrykker den andel af tiden, en person har været ledig i perioden.

Den gennemsnitlige dimittendledighed for 2018-dimittender er på 9,7 pct. Vi definerer markant overledighed som en dimittendledighed, der er mere end 2 procentpoint højere end gennemsnittet. Dette er i overensstemmelse med Uddannelses- og Forskningsministeriets modelbeskrivelse af den ledighedsbaserede dimensioneringsmodel.

Dimittendløn

Data for lønindkomst kommer fra Danmarks Statistiks Lønstatistik.

Vi benytter variabelen "standardberegnet månedsførtjeneste"* Denne angiver tilnærmelsesvist den løn, som er aftalt, eller den løn, som lønmodtageren får for hver normal time, personen arbejder. Den muliggør sammenligninger af løn mellem faggrupper, der har forskellige løn- og ansættelsesvilkår, arbejder i forskellige sektorer og har forskelligt arbejdsomfang. Vi definerer dimittendlønnen som den standardberegnete månedsførtjeneste et år efter fuldført uddannelse.

For hver uddannelse har vi beregnet medianlønnen for dimittenderne – dog kun for uddannelser, hvor der er løndata for minimum 5 dimittender 1 år efter fuldført uddannelse.

*Den standardberegnete månedsførtjeneste er fortjenesten fratrukket betalinger for overtid og fravær og indeholder grundløn, genetillæg, personalegoder, uregelmæssige betalinger, pensionsbidrag, ferie- og søgnehelhedsdagsbetalinger og særlig feriegodtgørelse. Danmarks Statistik opregner den standardberegnete månedsførtjeneste ud fra den standardberegnete timefortjeneste.

Om dette notat

Arbejdet med notatet er afsluttet maj 2021.

Kontakt

Henvendelser angående notatet og Dansk Erhvervs holdninger kan ske til Uddannelses- og forskningspolitisk chef, Mads Eriksen på mer@danskerhverv.dk eller på tlf. 3374 6081.

Henvendelser angående data og beregninger kan ske til Seniorøkonom Agnete Nielsen på anie@danskerhverv.dk eller på tlf. 3374 6179

Bilag 1

Tabellen nedenfor viser de uddannelser, som udbydes på minimum 3 institutioner, og hvor alle udbuddene har markant overledighed (mere end 2 procentpoint højere end gennemsnittet).

Oversigt over uddannelser med flere udbud og høj ledighed

Uddannelse	Niveau	Område	Institution	Antal dimittender, 2018	Dimittend-ledighed
Administrationsøkonom	Korte videregående uddannelser	Samfundsfaglige område, EA	Erhvervsakademi Dania	38	20%
			Københavns Professionshøjskole	45	28%
			Zealand Sjællands Erhvervsakademi	21	16%
Arkæologi forhistorisk, kand.2år	Lange videregående uddannelser	Humaniora, kandidat	Københavns Universitet	9	15%
			Aarhus Universitet	12	28%
Arkæologi klassisk, kand.2år			Aarhus Universitet	5	34%
Biologi, kand.2år	Lange videregående uddannelser	Natur, kandidat	Københavns Universitet	151	27%
			Syddansk Universitet	44	31%
			Aalborg Universitet	17	30%
			Aarhus Universitet	66	26%
Dansk, kand.2år	Lange videregående uddannelser	Humaniora, kandidat	Københavns Universitet	128	19%
			Roskilde Universitet	28	15%
			Syddansk Universitet	27	27%
			Aalborg Universitet	24	31%
Design og business (overbygning), prof.bach.	Mellemlange videregående uddannelser / Bachelorer	Design, prof. bach.	Erhvervsakademi SydVest	21	27%
			Københavns Erhvervsakademi (KEA)	255	17%
			Professionshøjskolen VIA University College	280	14%
Digital konceptudvikling (overbygning), prof.bach.	Mellemlange videregående uddannelser / Bachelorer	Medie, kommunikation, it mv., prof. bach.	Erhvervsakademi MidtVest	15	20%
			Erhvervsakademi Aarhus	125	24%
			Københavns Erhvervsakademi (KEA)	116	18%
			Professionshøjskolen University College Nordjylland	53	21%
			UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole	95	29%
			Zealand Sjællands Erhvervsakademi	43	21%
Engelsk, kand.2år	Lange videregående uddannelser	Humaniora, kandidat	Københavns Universitet	78	24%
			Roskilde Universitet	13	30%
			Syddansk Universitet	25	42%
			Aalborg Universitet	26	43%
			Aarhus Universitet	51	32%
Anvendt filosofi, kand.2år	Lange videregående uddannelser	Humaniora, kandidat	Aalborg Universitet	38	29%
			Københavns Universitet	39	21%
			Roskilde Universitet	17	52%

Uddannelse	Niveau	Område	Institution	Antal dimittender, 2018	Dimittend-ledighed
			Syddansk Universitet	16	29%
			Aarhus Universitet	26	42%
Historie, kand.2år	Lange videregående uddannelser	Humaniora, kandidat	Københavns Universitet	94	29%
			Roskilde Universitet	39	28%
			Syddansk Universitet	34	30%
			Aalborg Universitet	34	44%
			Aarhus Universitet	63	29%
Idræt/Idræt og sundhed, kand.2år	Lange videregående uddannelser	Natur, kandidat	Syddansk Universitet	130	16%
			Aalborg Universitet	39	23%
			Aarhus Universitet	52	18%
Innovation og entrepreneurship (overbygning), prof.bach.	Mellemlange videregående uddannelser / Bachelorer	Økonomisk/merkantil, prof. bach.	Erhvervsakademi MidtVest	13	14%
			Erhvervsakademi Aarhus	80	28%
			Erhvervsakademiet Copenhagen Business Academy	81	15%
			UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole	41	13%
			Zealand Sjællands Erhvervsakademi	12	17%
Musikvidenskab/Musik, kand.2år	Lange videregående uddannelser	Humaniora, kandidat	Københavns Universitet	40	21%
			Aalborg Universitet	6	31%
			Aarhus Universitet	21	13%
Offentlig administration, prof.bach.	Mellemlange videregående uddannelser / Bachelorer	Samfund, prof. bach.	Københavns Professionshøjskole	91	14%
			Professionshøjskolen Absalon	49	14%
			Professionshøjskolen UC Syddanmark	40	20%
			Professionshøjskolen University College Nordjylland	32	21%
			Professionshøjskolen VIA University College	62	14%
			UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole	58	14%
Procesteknolog	Korte videregående uddannelser	Bio- og laboratorietechniske område, EA	Erhvervsakademi MidtVest	13	12%
			UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole	56	20%
			Zealand Sjællands Erhvervsakademi	61	14%
Religion studier/religionsvidenskab, kand.2år	Lange videregående uddannelser	Humaniora, kandidat	Syddansk Universitet	9	42%
			Aarhus Universitet	28	30%
			Københavns Universitet	16	20%
Sportsmanagement (overbygning), prof.bach.	Mellemlange videregående uddannelser / Bachelorer	Økonomisk/merkantil, prof. bach.	Erhvervsakademiet Copenhagen Business Academy	64	16%
			Professionshøjskolen University College Nordjylland	96	12%
			UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole	25	23%